

NOVE PRIDOBITVE NEW ACQUISITIONS

TURKOVA ZBIRKA OSELNIKOV

295

Ko smo v prvem letniku mladega Etnologa med novimi pridobitvami Slovenskega etnografskega muzeja predstavili pet oselnikov iz zgornje Savinjske doline /Et 1 (LII), 1991, str. 201-204/, smo zapisali, da zbirko oselnikov, ki je tedaj štela 78 primerkov, dopolnjujemo zaradi študijskih (in razstavnih) namenov.

V tem času (jeseni leta 1993), ko nastaja njen katalog (z uvodno razpravo), šteje naša zbirka oselnikov (138), osel (8) in ognil (4) 150 primerkov. In kar 23 jih je med njimi, ki jih je Slovenskemu etnografskemu muzeju 1. junija 1993. daroval gospod Rado Turk iz Ljubljane (Kantetova 48).

Gospod Turk je začel zbirati oselnike proti koncu sedemdesetih let, po tem, ko je dobil v prijateljski dar (in za seme) prvega, kupljenega v starinarnici, podarjenega s šopkom suhih cvetic. Sledili so mu primerki, prinešeni z izletov, s poti; oselniki, ki so bili darila za rojstne dni ali ob kakšni drugi priložnosti in še tisti, kupljeni na »boušjaku«. Nizal jih je na steno domačega hodnika: tistega iz okolice Grahovega ob onem iz Žerovnice; Frančiškinega iz Goričic ob »Malnerjevem« iz Goričic; prijateljevega z obronkov Pokljuke, pa tistega iz Prezida, potem - spet iz Goričic - »Rotovega« in na koncu prve vrste še onega iz Trente. Prvi sta sledili druga in tretja vrsta. In v teh dveh oselniki iz Prekmurja, Bele krajine, z obronkov Pohorja... Skoraj vsak ima svojo zgodbo, vendar jih na tem mestu le omenjamo, naštevamo, saj bo več o njih v besedilu publikacije iz zbirke Knjižnica Slovenskega etnografskega muzeja.

Besedo več pa si zasluži gospod Turk; človek z odnosom do dediščine. Ko je oselnike sprejemal v dar in jih kupoval, je to počel ne le, da bi jih občudoval in nizal v zbirko, temveč tudi za to, da bi jih ohranjal. Vedel je, da jih bo nekoč podaril nemu izmed muzejev kot dediščino, ki mora biti »last« vseh ljudi.

A v trenutkih, ko se je ločeval od svojih oselnikov, ko jih je dobil Slovenski etnografski muzej, je bil njihov darovalec v precepu. Iz dveh razlogov; prvi je bila čustvena navezanost; ne v tolikšni meri na predmete same kot na tisto, kar so mu pomenili; na kaj in na koga so ga spominjali; drugi je bil (še vedno trajajoča) absurdnost stanja Slovenskega etnografskega muzeja. Muzeja, v katerem je večina predmetov povečini zaprta, dobro shranjena v depojih, in ne na ogled javnosti. Ljudem, ki bi jih - razstavljene - lahko spoznavali kot materialne pričé življenja, z njimi odkrivali stare modrosti o izdelovanju in rabi, ali pa preprosto uživali le v igri njihovih oblik in barv.

Turkova zbirka oselnikov pred prihodom v muzej, na steni domačega hodnika.
(Foto C. Narobe, 1993)

Zbrani oselniki, ki jih je gospod Turk vendarle poklonil Slovenskemu etnografskemu muzeju, so postali in ostajajo z njegovim imenom - kot TURKOVA ZBIRKA - del muzejske zbirke oselnikov. Ostajajo pa tudi Turkovi pomisleki pred darovanjem »zaprtemu, skritemu« muzeju. V svarilo. Kljub temu, da bodo tako njegova kot (so že in še bodo) nekatere naše zbirke vedno »na ogled« javnosti. A (kot kaže) le na knjižnih straneh.

Inja Smerdel

